FarmKaset.ORG · ฟาร์มเกษตร

คู่มือปลูกพืช · เล่มที่ 24

คู่มือปลูกถั่วเขียว

คู่มือปลูกถั่วเขียว ตั้งแต่เลือกพันธุ์ ปลูก ใส่ปุ๋ย จนเก็บเกี่ยวและเก็บรักษา

9 บท · 5 ช่วง: ก่อนปลูก · ปลูก · ดูแล · แก้ปัญหาในแปลง · เก็บเกี่ยวและขาย

ฉบับปรับปรุง 22 พ.ย. 2569
ตรวจแหล่งอ้างอิง 22 พ.ย. 2569

อ่านฉบับล่าสุดออนไลน์ฟรี
farmkaset.org/xboard/mungbean-guide

เกี่ยวกับคู่มือเล่มนี้

คู่มือปลูกถั่วเขียวฉบับเกษตรกร ตามเอกสารของกรมวิชาการเกษตร ตั้งแต่เลือกพันธุ์ชัยนาท 3 84-1 72 36 เตรียมดิน หว่านหลังนา ปลูกเป็นแถว ปุ๋ย 12-24-12 ให้น้ำ วัชพืช โรคราแป้ง รากเน่า ใบจุดสีน้ำตาล ไวรัสใบด่างเหลือง แมลงวันเจาะลำต้น เพลี้ยไฟ หนอนเจาะฝัก ไปจนถึงเก็บเกี่ยว ตากฝัก และเก็บรักษากันมอด พร้อมปฏิทินนับจากวันปลูก

คู่มือเล่มนี้เรียบเรียงจากงานวิจัย เอกสารวิชาการ และคำแนะนำของหน่วยงานรัฐ ตัวเลขสำคัญมีเลขอ้างอิง [1] [2] ... ตรงกับรายการแหล่งอ้างอิงท้ายบท ข้อมูลที่หาแหล่งยืนยันไม่ได้ถูกตัดออก คำแนะนำเรื่องสารเคมีให้อ่านฉลากและปฏิบัติตามฉลากทุกครั้ง

เนื้อหาปรับปรุงอยู่เสมอ ฉบับพิมพ์นี้เป็นฉบับวันที่ 22 พ.ย. 2569 อ่านฉบับล่าสุดได้ที่ **farmkaset.org/xboard/mungbean-guide**

การใช้งานและการเผยแพร่

คู่มือปลูกถั่วเขียว โดย FarmKaset.ORG อนุญาตให้ทุกบุคคลหรือองค์กร ทำสำเนาและแจกจ่ายได้ ทั้งไฟล์และฉบับพิมพ์ โดยไม่ต้องขออนุญาต แต่ไม่ควรแก้ไขเนื้อหา และต้องคงชื่อ FarmKaset.ORG ไว้ ตามสัญญาอนุญาต Creative Commons แสดงที่มา–ห้ามดัดแปลง 4.0 (CC BY-ND 4.0) **creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/deed.th**

มีคำถามเรื่องการปลูก ตั้งกระทู้ถามได้ฟรีที่ **farmkaset.org** สอบถามเรื่องปุ๋ยและยาที่แนะนำในคู่มือ โทร 090-592-8614 · LINE @FarmKaset

สารบัญ

ช่วงที่ 1 · ก่อนปลูก

1 รู้จักถั่วเขียว 4

2 พันธุ์ถั่วเขียว 6

3 ปฏิทินงานตามอายุถั่วเขียว 7

ช่วงที่ 2 · ปลูก

4 เตรียมดิน เมล็ดพันธุ์ และวิธีปลูก 11

ช่วงที่ 3 · ดูแล

5 ปุ๋ยและการให้น้ำ 13

6 วัชพืช 14

ช่วงที่ 4 · แก้ปัญหาในแปลง

7 โรคถั่วเขียว 15

8 แมลงศัตรูถั่วเขียว 16

ช่วงที่ 5 · เก็บเกี่ยวและขาย

9 เก็บเกี่ยว ตาก และเก็บรักษา 18

บทที่ 1 · ช่วงที่ 1 ก่อนปลูก

รู้จักถั่วเขียว

ถั่วเขียวใช้ทำอะไร ปลูกกี่วันเก็บเกี่ยว ปลูกหลังข้าวหรือหลังพืชไร่ได้อย่างไร และเอกสารของกรมวิชาการเกษตรแนะนำอะไรบ้าง

ทำเมื่อไหร่: **อ่านก่อนเริ่มปลูก**

สรุปสั้น

- ถั่วเขียวเป็นพืชอายุสั้น พันธุ์ที่กรมวิชาการเกษตรแนะนำเก็บเกี่ยวที่ 63–65 วัน เอกสารแนะนำเก็บที่อายุ 60–75 วัน [1]
- พันธุ์ชัยนาทเมล็ดใหญ่ เหมาะกับแปรรูปเป็นวุ้นเส้นและเพาะถั่วงอก [1]
- ปลูกได้หลังเก็บเกี่ยวพืชไร่หรือหลังเกี่ยวข้าว ด้วยการหว่านหรือปลูกเป็นแถว [1]

ใช้ทำอะไร

เอกสารระบุว่าพันธุ์ชัยนาท 3 ชัยนาท 84-1 และชัยนาท 36 เหมาะสำหรับแปรรูปเป็นวุ้นเส้นและเพาะถั่วงอก [1] (บท พันธุ์ถั่วเขียว (หน้า 6))

รอบปลูกอย่างย่อ

1. **เตรียมดิน** ไถผาลสาม 1 ครั้ง ตากดิน 7–10 วัน พรวนผาลเจ็ด 1 ครั้ง [1] (บท เตรียมดิน เมล็ดพันธุ์ และวิธีปลูก (หน้า 11))
2. **ปลูก** หว่านหลังเก็บเกี่ยวพืชก่อนหน้า หรือปลูกเป็นแถว คลุกเมล็ดด้วยไรโซเบียม [1]
3. **วันที่ 7–10** ตรวจแมลงวันเจาะลำต้น [1] (บท แมลงศัตรูถั่วเขียว (หน้า 16))
4. **วันที่ 15–20** กำจัดวัชพืชด้วยแรงงานหรือเครื่องจักร [1] (บท วัชพืช (หน้า 14))
5. **ช่วงออกดอกถึงติดฝัก** ห้ามขาดน้ำ [1] (บท ปุ๋ยและการให้น้ำ (หน้า 13))
6. **เก็บเกี่ยว** ที่อายุ 60–75 วัน [1] (บท เก็บเกี่ยว ตาก และเก็บรักษา (หน้า 18))

ภาพแนวคิด ช่วงวันตามเอกสารเทคโนโลยีการผลิตถั่วเขียวของกรมวิชาการเกษตร [1]

แหล่งอ้างอิง

1. สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน กรมวิชาการเกษตร. *เอกสารคำแนะนำ เทคโนโลยีการผลิตถั่วเขียว*. doa.go.th ↗

บทที่ 2 · ช่วงที่ 1 ก่อนปลูก

พันธุ์ถั่วเขียว

พันธุ์ถั่วเขียวของกรมวิชาการเกษตรมีอะไรบ้าง พันธุ์ไหนทำวุ้นเส้นและถั่วงอก พันธุ์ไหนปลูกดินด่างได้ ผลผลิตเฉลี่ยกี่กิโลกรัมต่อไร่ และอายุเก็บเกี่ยวกี่วัน

ทำเมื่อไหร่: **ก่อนซื้อเมล็ดพันธุ์**

สรุปสั้น

- เอกสารแนะนำ 4 พันธุ์ชัยนาท ผลผลิตเฉลี่ย 212–232 กก./ไร่ [1]
- ชัยนาท 3 ผลผลิตสูงสุด (232 กก./ไร่) เมล็ดใหญ่ที่สุด (72 กรัมต่อ 1,000 เมล็ด) [1]
- ชัยนาท 36 ปลูกได้ในดินด่าง ชัยนาท 72 ต้านทานปานกลางต่อหนอนเจาะลำต้นและโรคใบจุดสีน้ำตาล [1]

พันธุ์	จุดเด่น	ผลผลิต (กก./ไร่)	1,000 เมล็ด (กรัม)	เก็บเกี่ยว (วัน)
ชัยนาท 3	เมล็ดใหญ่ เหมาะทำวุ้นเส้นและเพาะถั่วงอก ฝักสุกแก่สม่ำเสมอ ปลูกปลายฤดูฝนและฤดูแล้ง	232	72	–
ชัยนาท 84-1	เมล็ดใหญ่ เหมาะวุ้นเส้นและเพาะถั่วงอก ปลูกปลายฤดูฝนและฤดูแล้ง	226	69	ประมาณ 65
ชัยนาท 72	ต้านทานปานกลางต่อหนอนเจาะลำต้นและโรคใบจุดสีน้ำตาล ปลูกได้ในดินต่างๆ ปลูกต้นฤดูฝน ปลายฤดูฝน และฤดูแล้ง	212	–	63
ชัยนาท 36	เมล็ดใหญ่ ปลูกได้ในดินด่าง เหมาะวุ้นเส้นและเพาะถั่วงอก	216	67	ประมาณ 64

เอกสารเทคโนโลยีการผลิตถั่วเขียว กรมวิชาการเกษตร [1] ผลผลิตเป็นค่าที่เอกสารระบุ ขึ้นกับพื้นที่และการดูแล

เมล็ดพันธุ์

- ใช้เมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่เชื่อถือได้ และแปลงที่ไม่มีการระบาดของโรคและแมลง [1]
- เมล็ดต้องสมบูรณ์ ปราศจากร่องรอยการทำลายของโรคและแมลง ไม่มีเมล็ดวัชพืชปน และมีความงอกไม่ต่ำกว่า 80% [1]
- ก่อนปลูกควรคลุกเมล็ดด้วยปุ๋ยชีวภาพไรโซเบียม [1] (บท เตรียมดิน เมล็ดพันธุ์ และวิธีปลูก (หน้า 11))

แหล่งอ้างอิง

1. สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน กรมวิชาการเกษตร. *เอกสารคำแนะนำ เทคโนโลยีการผลิตถั่วเขียว*. doa.go.th ↗

บทที่ 3 · ช่วงที่ 1 ก่อนปลูก

ปฏิทินงานตามอายุถั่วเขียว

ถั่วเขียวต้องทำอะไรในแต่ละช่วงอายุ ให้น้ำทุกกี่วัน ใส่ปุ๋ยเมื่อไหร่ ช่วงไหนต้องพ่นแมลง และเก็บเกี่ยวกี่ครั้ง พร้อมเครื่องคำนวณจากวันปลูกของคุณ

ทำเมื่อไหร่: **ทั้งรอบการปลูก**

สรุปสั้น

- เอกสารไม่ได้ระบุเดือนปลูก จึงเป็นปฏิทินนับตามอายุ: ปุ๋ยรองพื้นก่อนปลูก กำจัดวัชพืชวันที่ 15–20 เก็บเกี่ยววันที่ 60–75 [1]
- ให้น้ำทุก 10–14 วัน ห้ามขาดน้ำช่วงออกดอกจนถึงติดฝัก [1]
- เก็บด้วยมือ 2 ครั้ง ห่างกันราว 14 วัน [1]

ภาพรวมทั้งปี · ปฏิทินงานตามอายุถั่วเขียว (หมุนหน้ากระดาษเพื่ออ่าน · เดือนเป็นค่าโดยประมาณ)

เดือน	เดือนที่ 1	เดือนที่ 2	เดือนที่ 3
ต้นทำอะไร	ปลูก · ต้นกล้า	ออกดอก ติดฝัก	ฝักแก่
เก็บเกี่ยว (หน้า 18)			วันที่ 60–75
ปุ๋ย (หน้า 13)	12-24-12 รองพื้น		
น้ำ (หน้า 13)		ทุก 10–14 วัน ห้ามขาดน้ำช่วงดอกและฝัก	
วัชพืช (หน้า 14)		วันที่ 15–20	
แมลง/โรค (หน้า 16)		แมลงวันเจาะลำต้น	โรค หนอน เพลี้ย

คู่มือปลูกถั่วเขียว โดย FarmKaset.ORG · อนุญาตให้ทุกบุคคลหรือองค์กร ทำสำเนาแจกจ่ายได้ (ไม่ควรแก้ไข) · CC BY-ND 4.0

เดือนเป็นค่าโดยประมาณ ฝนแต่ละปีและแต่ละพื้นที่มาเร็วช้าต่างกัน ให้ดูฝนจริงในพื้นที่ประกอบ

เดือนไหน ทำอะไร

วันที่ 0 ก่อนปลูกถึงวันปลูก

เตรียมดินและปลูก

- เตรียมดิน ปรับระดับ ขุดร่องระบายน้ำ (บท เตรียมดิน เมล็ดพันธุ์ และวิธีปลูก (หน้า 11))
- คลุกไรโซเบียม แล้วปลูก
- ใส่ปุ๋ย 12-24-12 รองพื้น (บท ปุ๋ยและการให้น้ำ (หน้า 13))

วันที่ 7–20 ต้นกล้า

งอก ตั้งตัว

- ตรวจแมลงวันเจาะลำต้น (บท แมลงศัตรูถั่วเขียว (หน้า 16))
- **วันที่ 15–20** กำจัดวัชพืช (บท วัชพืช (หน้า 14))
- ให้น้ำทุก 10–14 วัน (ถ้ามีน้ำ)

วันที่ 25–55 ออกดอก ติดฝัก

ห้ามขาดน้ำ

- **ห้ามขาดน้ำ**ช่วงออกดอกถึงติดฝัก (บท ปุ๋ยและการให้น้ำ (หน้า 13))
- ตรวจโรค (บท โรคถั่วเขียว (หน้า 15)) และเพลี้ยไฟ หนอนเจาะฝัก (บท แมลงศัตรูถั่วเขียว (หน้า 16))

วันที่ 60–75 ฝักแก่

เก็บเกี่ยว

- เก็บด้วยมือ 2 ครั้ง ห่างกันราว 14 วัน หรือใช้เครื่องเมื่อฝักแก่ 80–90% (บท เก็บเกี่ยว ตาก และเก็บรักษา (หน้า 18))
- ตากฝัก 1–2 วัน แล้วกะเทาะ

ไม่มีเดือนปลูกในปฏิทิน

เอกสารที่ใช้ [1] ไม่ได้ระบุเดือนปลูกของแต่ละภาค ระบุเพียงว่าบางพันธุ์ปลูกได้ทั้งต้นฤดูฝน ปลายฤดูฝน และฤดูแล้ง ปฏิทินนี้จึงนับเป็นวันหลังปลูก ส่วนเดือนปลูกให้ถามเจ้าหน้าที่เกษตรในพื้นที่

ใส่วันปลูกของคุณ ระบบจะนับวันของแต่ละงานให้

ใช้ได้ในฉบับออนไลน์ ใส่ตัวเลขของแปลงตัวเองได้ สแกน QR หรือเปิด **farmkaset.org/xboard/mungbean-guide/calendar**

แหล่งอ้างอิง

1. สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน กรมวิชาการเกษตร. *เอกสารคำแนะนำ เทคโนโลยีการผลิตถั่วเขียว*. doa.go.th ↗

บทที่ 4 · ช่วงที่ 2 ปลูก

เตรียมดิน เมล็ดพันธุ์ และวิธีปลูก

เตรียมดินปลูกถั่วเขียวอย่างไร ใช้เมล็ดกี่กิโลกรัมต่อไร่ หว่านกับปลูกเป็นแถวต่างกันอย่างไร ได้กี่ต้นต่อไร่ และเมล็ดต้องงอกกี่เปอร์เซ็นต์

ทำเมื่อไหร่: **ก่อนปลูกและวันปลูก**

สรุปสั้น

- เตรียมดิน: ไถผาลสาม 1 ครั้งลึก ตากดิน 7–10 วัน พรวนผาลเจ็ด 1 ครั้ง ปรับระดับให้สม่ำเสมอหรือลาดเอียงเล็กน้อยกันน้ำท่วมขัง [1]
- หว่าน 5–6 กก./ไร่ หรือปลูกเป็นแถว 4–5 กก./ไร่ ระยะ 50 × 10 ซม. หลุมละ 2 ต้น ได้ 64,000 ต้น/ไร่ [1]
- ใช้เครื่องปลูก ระยะแถว 50 ซม. 20–25 ต้นต่อความยาวแถว 1 เมตร ได้ 64,000–80,000 ต้น/ไร่ [1]

เตรียมดิน

ไถด้วยผาลสาม 1 ครั้ง ลึก และตากดิน 7–10 วัน พรวนด้วยผาลเจ็ด 1 ครั้ง ปรับระดับดินให้สม่ำเสมอ หรือมีความลาดเอียงเล็กน้อย เพื่อป้องกันน้ำท่วมขัง [1] (ถ้าแปลงมีวัชพืชมาก ดูบท วัชพืช (หน้า 14))

เมล็ดพันธุ์

- ใช้เมล็ดจากแหล่งเชื่อถือได้ แปลงไม่มีโรคและแมลงระบาด เมล็ดสมบูรณ์ ปราศจากร่องรอยการทำลายของโรคและแมลง [1]
- ความงอกไม่ต่ำกว่า 80% [1]
- ก่อนปลูกควรคลุกเมล็ดด้วยปุ๋ยชีวภาพไรโซเบียม [1] เอกสารไม่ได้ระบุอัตรา ให้ใช้ตามฉลากผลิตภัณฑ์

วิธีปลูก

วิธี	เมล็ดพันธุ์	รายละเอียด
หว่าน สภาพไร่	5–6 กก./ไร่	ปลูกหลังเก็บเกี่ยวพืชไร่ โดยอาศัยน้ำฝน หว่านเมล็ดขณะดินยังมีความชื้นพอสำหรับการงอก แล้วพรวนดินกลบทันที ขุดร่องระบายน้ำเพื่อให้ระบายน้ำได้เร็ว
หว่าน สภาพนา	5–6 กก./ไร่	ปลูกหลังเกี่ยวข้าว เตรียมดินให้ละเอียด หว่านแล้วพรวนดินกลบทันที ถ้าดินเหนียวที่ความชื้นไม่พอสำหรับการงอก ปล่อยให้ดินแห้งจนแตกระแหง แล้วปล่อยน้ำเข้าให้ท่วม ระบายน้ำออก ทิ้งไว้จนดินหมาดหรือมีความชื้นเหมาะสม จึงไถพรวนและปลูก
แถว สภาพไร่	4–5 กก./ไร่	แถวเดี่ยว ระยะระหว่างแถว 50 ซม. ระหว่างต้น 10 ซม. หลุมละ 2 ต้น ได้ 64,000 ต้น/ไร่
แถว สภาพนา	4–5 กก./ไร่	ยกร่องปลูกแบบแถวคู่ ระยะระหว่างแถว 50 ซม. ระหว่างต้น 10 ซม. หลุมละ 2 ต้น ได้ 64,000 ต้น/ไร่
ใช้เครื่องปลูก	–	เตรียมดินให้ละเอียดและสม่ำเสมอก่อนปลูก ระยะแถว 50 ซม. 20–25 ต้นต่อแถวยาว 1 เมตร ได้ 64,000–80,000 ต้น/ไร่

เอกสารเทคโนโลยีการผลิตถั่วเขียว กรมวิชาการเกษตร [1]

คำนวณจำนวนหลุมต่อไร่จากระยะปลูก
ใช้ได้ในฉบับออนไลน์ ใส่ตัวเลขของแปลงตัวเองได้ สแกน QR หรือเปิด **farmkaset.org/xboard/mungbean-guide/planting**

ถ้าไม่มีน้ำให้ ใช้ความชื้นในดิน เตรียมดินให้ละเอียดและปลูกให้ลึก 8–10 ซม. [1] (บท ปุ๋ยและการให้น้ำ (หน้า 13))

แหล่งอ้างอิง

1. สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน กรมวิชาการเกษตร. *เอกสารคำแนะนำ เทคโนโลยีการผลิตถั่วเขียว*. doa.go.th ↗

บทที่ 5 · ช่วงที่ 3 ดูแล

ปุ๋ยและการให้น้ำ

ใส่ปุ๋ยถั่วเขียวสูตรอะไร เมื่อไหร่ ให้น้ำทุกกี่วัน ช่วงไหนห้ามขาดน้ำ และปลูกแบบไม่ให้น้ำต้องทำอย่างไร

ทำเมื่อไหร่: **ก่อนปลูกและตลอดรอบ**

สรุปสั้น

- ใส่ปุ๋ยสูตร 12-24-12 อัตรา 20–30 กก./ไร่ รองพื้นก่อนปลูก แล้วพรวนดินกลบ [1]
- กรณีให้น้ำ ให้น้ำทันทีหลังปลูก และทุก 10–14 วัน อย่าให้ถั่วเขียวขาดน้ำช่วงออกดอกจนถึงติดฝัก [1]
- กรณีไม่ให้น้ำ อาศัยความชื้นในดิน เตรียมดินให้ละเอียด ปลูกให้ลึก 8–10 ซม. [1]

ปุ๋ย

ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 12-24-12 อัตรา 20–30 กก./ไร่ รองพื้นก่อนปลูก แล้วพรวนดินกลบ [1] เอกสารไม่ได้ระบุการใส่ปุ๋ยครั้งที่สอง และไม่ได้อ้างผลวิเคราะห์ดิน

ส่งดินตรวจได้ที่ไหน

ส่งตัวอย่างดินเข้าตรวจวิเคราะห์ได้ที่ iLab (ilab.work) ดูวิธีเก็บตัวอย่างให้ถูกต้องได้ที่ วิธีเก็บตัวอย่างดินส่งตรวจ หรือสอบถามสถานีพัฒนาที่ดินในจังหวัดของกรมพัฒนาที่ดิน เมื่อได้ผลแล้วนำค่า pH อินทรียวัตถุ ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม มาใช้เลือกสูตรและอัตราปุ๋ยในคู่มือเล่มนี้

ไนโตรเจนส่วนหนึ่งมาจากไรโซเบียมที่คลุกเมล็ด (บท เตรียมดิน เมล็ดพันธุ์ และวิธีปลูก (หน้า 11))

การให้น้ำ

กรณี	การให้น้ำ
ไม่ให้น้ำ	อาศัยความชื้นในดิน เตรียมดินให้ละเอียดและปลูกถั่วเขียวให้ลึก 8–10 ซม.
ให้น้ำ	ให้น้ำทันทีหลังปลูก และทุก 10–14 วัน
ข้อห้าม	อย่าให้ถั่วเขียวขาดน้ำในช่วงระยะออกดอกจนถึงติดฝัก

เอกสารเทคโนโลยีการผลิตถั่วเขียว กรมวิชาการเกษตร [1] แปลงควรมีร่องระบายน้ำ ไม่ให้น้ำท่วมขัง (บท โรคถั่วเขียว (หน้า 15))

แหล่งอ้างอิง

1. สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน กรมวิชาการเกษตร. *เอกสารคำแนะนำ เทคโนโลยีการผลิตถั่วเขียว*. doa.go.th ↗

บทที่ 6 · ช่วงที่ 3 ดูแล

วัชพืช

จัดการวัชพืชในแปลงถั่วเขียวอย่างไร ไถตากดินก่อนปลูก กำจัดด้วยแรงงานหรือเครื่องจักรช่วงไหน และเอกสารระบุสารกำจัดวัชพืชอะไรบ้าง

ทำเมื่อไหร่: **ก่อนปลูกและ 15–20 วัน**

สรุปสั้น

- ก่อนปลูก: ไถ 1 ครั้ง ตากดิน 7–10 วัน พรวนดิน 1 ครั้ง แล้วคราดเก็บเศษซากวัชพืชออกจากแปลง [1]
- หลังปลูก: กำจัดด้วยแรงงานคนหรือเครื่องจักร เมื่อถั่วเขียวอายุ 15–20 วัน หรือก่อนถั่วเขียวออกดอก [1]
- เอกสารระบุชื่อสารกำจัดวัชพืชแต่ไม่ได้ระบุอัตรา คู่มือนี้จึงไม่ลงอัตรา [1]

ก่อนปลูก

1. ไถ 1 ครั้ง [1]
2. ตากดิน 7–10 วัน [1]
3. พรวนดิน 1 ครั้ง [1]
4. คราดเก็บเศษซากวัชพืชออกจากแปลงก่อนปลูกถั่วเขียว [1]

หลังปลูก

- กำจัดวัชพืชโดยใช้แรงงานคนหรือเครื่องจักรกล เมื่อถั่วเขียวอายุ 15–20 วัน หรือก่อนถั่วเขียวออกดอก [1] (ปฏิทินบท ปฏิทินงานตามอายุถั่วเขียว (หน้า 7))
- **สารกำจัดวัชพืช** เอกสารยกตัวอย่างสาร เช่น อะลาคลอร์ โคลมาโซน ฟีโนซาพรอป-พี-เอทิล ฟลูอะซิฟอป-พี-บิวทิล คิวซาโลฟอป-พี-บิวทิล [1] แต่ไม่ได้ระบุอัตราและช่วงพ่น ให้ใช้ตามฉลากของผลิตภัณฑ์ที่จดทะเบียนกับถั่วเขียว และห้ามใช้พาราควอต (ห้ามตั้งแต่ 1 มิถุนายน 2563 [2])

วัชพืชที่พบบ่อย

เอกสารแสดงภาพวัชพืชที่พบ เช่น แห้วหมู หญ้ารังนก หญ้าปากควาย กกทราย ผักเบี้ยดิน ผักโขม ผักเสี้ยนผี และผักยาง [1]

แหล่งอ้างอิง

1. สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน กรมวิชาการเกษตร. *เอกสารคำแนะนำ เทคโนโลยีการผลิตถั่วเขียว*. doa.go.th ↗
2. ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2563 ลงวันที่ 15 พฤษภาคม 2563 มีผล 1 มิถุนายน 2563 (พาราควอตและคลอร์ไพริฟอสเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4).

บทที่ 7 · ช่วงที่ 4 แก้ปัญหาในแปลง

โรคถั่วเขียว

โรคราแป้ง โรครากและโคนเน่า โรคใบจุดสีน้ำตาล และโรคไวรัสใบด่างเหลืองถั่วเขียวมีอาการอย่างไร และป้องกันกำจัดอย่างไร

ทำเมื่อไหร่: **ตลอดรอบการปลูก**

สรุปสั้น

- เอกสารระบุ 4 โรค: ราแป้ง รากเน่าโคนเน่า ใบจุดสีน้ำตาล และไวรัสใบด่างเหลือง [1]
- รากและโคนเน่า: เก็บต้นเป็นโรคเผาทำลาย ก่อนปลูกทำร่องระบายน้ำไม่ให้น้ำท่วมขัง ถ้าความชื้นสูงคลุกเมล็ดด้วยเมทาแลกซิล [1]
- ไวรัสใบด่างเหลือง: ถอนทำลายต้นที่เป็นโรค และพ่นสารเมื่อพบแมลงหวี่ขาวระบาด [1]

โรค	อาการ/ช่วงระบาด	ป้องกันกำจัด
ราแป้ง (Powdery mildew)	พบระบาดช่วงอากาศแห้งและเย็นก่อนติดดอกและติดฝัก	เอกสารระบุเบโนมิล 50% ดับเบิลยูพี 15–20 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร เมื่อเริ่มพบโรค และพ่นอีกทุก 10 วัน จำนวน 3 ครั้ง (ดูหมายเหตุด้านล่าง)
รากเน่าโคนเน่า (Root or stem rot)	โคนต้นส่วนที่ติดดินมีสีน้ำตาล	เก็บต้นที่เป็นโรคเผาทำลาย ก่อนปลูกระบายน้ำในแปลงปลูกอย่าให้มีน้ำท่วมขัง ถ้าในแปลงมีความชื้นสูง คลุกเมล็ดด้วยเมทาแลกซิล 35% อีเอส อัตรา 5 กรัมต่อเมล็ดพันธุ์ 1 กก.
ใบจุดสีน้ำตาล (Cercospora leaf spot)	ระบาดรุนแรงในฤดูฝน พบแผลเป็นจุดสีน้ำตาลที่ใบ	พ่นไทโอฟาเนตเมทิล 70% ดับเบิลยูพี อัตรา 20 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร จำนวน 1–2 ครั้ง ทุก 7–20 วัน ขึ้นอยู่กับความรุนแรง (เอกสารระบุเบโนมิลเป็นอีกทางเลือก ดูหมายเหตุ)
ไวรัสใบด่างเหลือง (Mungbean yellow mosaic virus)	ใบด่างเหลือง	ถอนทำลายต้นที่เป็นโรค และพ่นสารเมื่อพบแมลงหวี่ขาวระบาด ด้วยไตรอะโซฟอส 40% อีซี หรือคาร์โบซัลแฟน 20% อีซี อัตรา 40 มล. ต่อน้ำ 20 ลิตร

เอกสารเทคโนโลยีการผลิตถั่วเขียว กรมวิชาการเกษตร [1] ถ้าความเข้มข้นของผลิตภัณฑ์ต่างจากที่ระบุใช้อัตราตามฉลาก สลับกลุ่มสาร และเว้นระยะก่อนเก็บเกี่ยวตามฉลาก

ตรวจฉลากก่อนใช้ เบโนมิลและไตรอะโซฟอส

เอกสารต้นฉบับระบุเบโนมิลและไตรอะโซฟอสไว้ แต่การขึ้นทะเบียนสารเปลี่ยนไปตามเวลา ให้ตรวจว่าผลิตภัณฑ์ที่ซื้อระบุถั่วเขียวและโรคหรือแมลงเป้าหมายบนฉลากก่อนใช้ ตัวเลขข้างบนเป็นของเอกสาร ไม่ใช่คำรับรองว่าซื้อได้

แหล่งอ้างอิง

1. สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน กรมวิชาการเกษตร. *เอกสารคำแนะนำ เทคโนโลยีการผลิตถั่วเขียว*. doa.go.th ↗

บทที่ 8 · ช่วงที่ 4 แก้ปัญหาในแปลง

แมลงศัตรูถั่วเขียว

แมลงศัตรูถั่วเขียว 6 ชนิดทำความเสียหายอย่างไร พ่นเมื่อพบระดับไหน และคลุกเมล็ดกันแมลงวันเจาะลำต้นได้อย่างไร

ทำเมื่อไหร่: **ตลอดรอบการปลูก**

สรุปสั้น

- เอกสารระบุแมลง 6 ชนิด พร้อมเกณฑ์พ่นสารเมื่อใบ ดอก ฝักถูกทำลายมากกว่า 30% หรือพบหนอนมากกว่า 2–3 ตัวต่อแถวยาว 1 เมตร [1]
- แมลงวันเจาะลำต้นกันได้ด้วยการคลุกเมล็ดก่อนปลูก หรือพ่นเมื่อถั่วงอก 7–10 วัน [1]
- สลับกลุ่มสาร และตรวจฉลากก่อนใช้ว่าจดทะเบียนกับถั่วเขียวหรือไม่

แมลง	การป้องกันกำจัด (เอกสาร [1])
หนอนแมลงวันเจาะลำต้น (Beanfly)	คลุกเมล็ดด้วยอิมิดาโคลพริด 70% ดับเบิลยูเอส 2 กรัมต่อเมล็ดพันธุ์ 1 กก. ก่อนปลูก หรือพ่นไตรอะโซฟอส 40% อีซี 50 มล. ต่อน้ำ 20 ลิตร เมื่อถั่วเขียวงอกได้ 7–10 วัน พ่นซ้ำอีก 1–2 ครั้ง ห่างกัน 7 วัน
เพลี้ยไฟ (Thrips)	พ่นแลมบ์ดา-ไซฮาโลทริน 2.5% อีซี 20 มล. ต่อน้ำ 20 ลิตร 1–2 ครั้ง ห่างกัน 10 วัน เมื่อดอกและฝักถูกทำลายมากกว่า 30%
หนอนกระทู้ผัก (Common cutworm)	พ่นแลมบ์ดา-ไซฮาโลทริน 2.5% อีซี 10 มล. หรือไตรอะโซฟอส 40% อีซี 50 มล. ต่อน้ำ 20 ลิตร 1–2 ครั้ง ห่างกัน 7–10 วัน เมื่อพบใบถูกทำลายมากกว่า 30%
หนอนเจาะสมอฝ้าย (Cotton bollworm)	พ่นเชื้อไวรัสของหนอนเจาะสมอฝ้าย 20–30 มล. หรือเบตา-ไซฟลูทริน 2.5% อีซี 40 มล. ต่อน้ำ 20 ลิตร 1–2 ครั้ง ห่างกัน 7–10 วัน เมื่อพบหนอนมากกว่า 2–3 ตัวต่อแถวถั่วเขียวยาว 1 เมตร
หนอนเจาะฝักมารูค่า (Bean pod borer)	พ่นแลมบ์ดา-ไซฮาโลทริน 2.5% อีซี 20 มล. ต่อน้ำ 20 ลิตร 1–2 ครั้ง ห่างกัน 10 วัน เมื่อดอกและฝักถูกทำลายมากกว่า 30%
เพลี้ยอ่อน (Aphids)	พ่นไตรอะโซฟอส 40% อีซี 40 มล. หรือคาร์โบซัลแฟน 20% อีซี 50 มล. ต่อน้ำ 20 ลิตร 1–2 ครั้ง ห่างกัน 7–10 วัน เมื่อพบที่ใบ ดอก และฝักอ่อนถูกทำลาย

ถ้าความเข้มข้นของผลิตภัณฑ์ต่างจากที่ระบุใช้อัตราตามฉลาก สลับกลุ่มสาร และเว้นระยะก่อนเก็บเกี่ยวตามฉลาก

ตรวจฉลากก่อนใช้ โดยเฉพาะไตรอะโซฟอส

เอกสารกรมวิชาการเกษตรระบุไตรอะโซฟอสสำหรับแมลงหลายชนิด แต่การขึ้นทะเบียนสารเปลี่ยนไปตามเวลา ให้ตรวจว่าผลิตภัณฑ์ที่ซื้อระบุถั่วเขียวและแมลงเป้าหมายบนฉลาก ใช้สลับกับสารกลุ่มอื่นที่จดทะเบียน

เมื่อไหร่ต้องดู

- วันที่ 7–10 หลังงอก: แมลงวันเจาะลำต้น (ปฏิทินบท ปฏิทินงานตามอายุถั่วเขียว (หน้า 7))
- ช่วงออกดอกและติดฝัก: เพลี้ยไฟ หนอนเจาะฝัก เพลี้ยอ่อน [1]
- ไวรัสใบด่างเหลืองมีแมลงหวี่ขาวเป็นตัวพา ดูบท โรคถั่วเขียว (หน้า 15)

แหล่งอ้างอิง

1. สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน กรมวิชาการเกษตร. *เอกสารคำแนะนำ เทคโนโลยีการผลิตถั่วเขียว*. doa.go.th ↗

บทที่ 9 · ช่วงที่ 5 เก็บเกี่ยวและขาย

เก็บเกี่ยว ตาก และเก็บรักษา

เก็บถั่วเขียวเมื่อไหร่ เก็บด้วยมือกี่ครั้ง ใช้เครื่องเกี่ยวเมื่อไหร่ ตากฝักและเมล็ดให้ความชื้นเท่าไร และเก็บรักษาอย่างไรไม่ให้ถูกมอด

ทำเมื่อไหร่: **ตามอายุพันธุ์**

สรุปสั้น

- เก็บเกี่ยวที่อายุ 60–75 วัน ด้วยมือ 2 ครั้ง: ครั้งแรกเมื่อมีฝักแก่ 80% ครั้งที่ 2 หลังครั้งแรกราว 14 วัน [1]
- ตากฝัก 1–2 วัน ให้ความชื้นลดเหลือราว 11–13% กะเทาะ แล้วตากเมล็ดอีกครั้งให้เหลือราว 11–12% [1]
- บรรจุกระสอบสะอาด เก็บปากกระสอบมิดชิด และป้องกันมอดถั่วเขียว [1]

เก็บเกี่ยว

- **ด้วยแรงงานคน** เก็บเกี่ยว 2 ครั้ง ครั้งแรกเมื่อถั่วเขียวมีฝักแก่ 80% และครั้งที่ 2 หลังจากเก็บเกี่ยวครั้งแรกประมาณ 14 วัน โดยใช้มือปลิดฝักแก่ที่เปลี่ยนเป็นสีดำ [1]
- **ด้วยเครื่องจักรกล** เก็บเกี่ยวเมื่อถั่วเขียวมีฝักแก่ประมาณ 80–90% [1]
- อายุเก็บเกี่ยว 60–75 วัน (บท พันธุ์ถั่วเขียว (หน้า 6))

หลังเก็บเกี่ยว

1. **ตากฝัก** นำฝักถั่วเขียวไปตากแดดประมาณ 1–2 วัน ให้ความชื้นฝักและเมล็ดลดลงเหลือประมาณ 11–13% [1]
2. **กะเทาะ** ด้วยเครื่องกะเทาะ หรือใช้ไม้นวด [1]
3. **ตากเมล็ด** นำเมล็ดที่กะเทาะได้ร่อนทำความสะอาด แล้วตากแดดอีกครั้ง ให้ความชื้นเหลือประมาณ 11–12% [1]

เก็บรักษา

- บรรจุเมล็ดในกระสอบที่สะอาด และเก็บปากกระสอบให้มิดชิด เตรียมส่งมอบหรือจำหน่าย [1]
- ศัตรูในโรงเก็บคือ **ด้วงถั่วเขียว (มอด)** เอกสารระบุให้รมเมล็ดด้วยสารอะลูมิเนียมฟอสไฟด์ก่อนเก็บรักษา ราว 5–7 วัน [1] อะลูมิเนียมฟอสไฟด์เป็นสารรมที่เป็นพิษมาก คู่มือนี้ไม่ลงรายละเอียดอัตรา ให้ทำเฉพาะโดยผู้ผ่านการอบรมหรือให้ร้านรมแทน และอ่านฉลากอย่างระวัง

เอกสารยังไม่ครอบคลุม

เอกสารที่ใช้ไม่ได้ระบุราคา ต้นทุนต่อไร่ หรือเกณฑ์ความชื้นที่ผู้รับซื้อกำหนด จึงไม่มีบทต้นทุน ให้สอบถามผู้รับซื้อถึงเกณฑ์

แหล่งอ้างอิง

1. สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน กรมวิชาการเกษตร. *เอกสารคำแนะนำ เทคโนโลยีการผลิตถั่วเขียว*. doa.go.th ↗

ถามต่อได้ที่ FarmKaset.ORG

ตั้งกระทู้ถาม
ชาวสวนและสมาชิกช่วยกันตอบ ฟรี

อ่านฉบับล่าสุด
คู่มือปลูกถั่วเขียว ออนไลน์

สอบถามเรื่องปุ๋ยและยา
โทร 090-592-8614 · LINE @FarmKaset

คู่มือปลูกถั่วเขียว โดย FarmKaset.ORG · อนุญาตให้ทุกบุคคลหรือองค์กร ทำสำเนาแจกจ่ายได้ (ไม่ควรแก้ไข) · CC BY-ND 4.0